

Mythen rond landbouw

Rond landbouw bestaan vele mythen die ook de sector zelf vaak koestert. De vraag is of daarmee het eigen belang wordt gediend. Een eerste mythe is dat de Nederlandse en Europese landbouw verdwijnt als de bestaande bescherming vervalt. Het klassieke tekstboek internationale handel hanteert gewoonlijk een tweelanden- en tweesectorenmodel met een arbeidsoverschot in land 1 en een kapitaaloverschot in land 2. Door handelsliberalisatie verschuift de arbeidsintensieve sector naar land 1 en de kapitaalintensieve naar land 2. Vervolgens wordt verondersteld dat landbouw de arbeidsintensieve en industrie de kapitaalintensieve sector is. Dus verschuift de landbouw naar ontwikkelingslanden met een arbeidsoverschot of grondoverschot, en de industrie naar ontwikkelde landen. Misschien was dit waar in het negentiende-eeuwse Engeland, maar niet in het 21ste-eeuwse Europa waar de landbouw een zeer kapitaal- en kennisintensieve sector werd. Studies van de OESO en het Landbouw-Economisch Instituut (LEI) laten zien dat bij handelsliberalisatie nauwelijks aanpassingen in productie en grondgebruik plaatsvinden, maar vooral in prijzen van grond en productiequota. Vooral ontwikkelde landen profiteren van handelsliberalisatie. Een tweede mythe is dat landbouw zich door zijn vaste productiefactoren minder snel aanpast aan veranderende omstandigheden dan andere sectoren. De werkelijkheid is anders. Vijftig jaar geleden werkte dertig procent van de Franse beroepsbevolking in de landbouw, terwijl dit nu twee procent is. In andere EU-landen gebeurde hetzelfde. Ook op korte termijn is het aanpassingsvermogen groot, zo bleek uit de sterke aanbodreactie op de internationale prijsspiek van 2008.

Een derde mythe is dat klein en extensief beter voor milieu en duurzaamheid is dan groot en intensief. Het LEI-boekhoudnet en buitenlandse

onderzoeken laten zien dat op milieugebied grotere en gespecialiseerde bedrijven beter scoren dan kleinere. De WRR constateerde ooit een aanzienlijk geringere milieudruk per eenheid product bij intensieve dan bij extensieve teelten. Specialistische kennis en schaalvoordelen zijn hiervoor belangrijke verklarende factoren. Een vierde mythe is de invloed van het landbouwbeleid op consumentenuitgaven. De kosten per gezin per jaar zouden twaalfhonderd euro zijn. Los van de aanvechtbare OESO-basis komt dit getal overeen met minder dan twee postzegels per persoon per dag. In het negentiende-eeuwse Engeland was de graanprijs in brood zeer bepalend voor de consumentenuitgaven maar in het 21ste-eeuwse West-Europa is de graanprijs acht procent van de broodprijs en voedsel tien procent van de uitgaven. Toch worden prijsveranderingen van landbouwproducten vaak opgevoerd als argument voor veranderingen in het landbouwbeleid of van marges in de keten.

Een vijfde mythe is die over veehouderij, in politiek Den Haag de eiwitdialogoog genoemd. Veehouderij zou zeer inefficiënt zijn in de eiwitproductie en volgens sommigen zelfs afgeschaft moeten worden. Niet de omzet van eiwit maar het extra beslag op energie maakt het dier minder efficiënt dan de plant. De omzet naar dierlijk eiwit leidt wel tot een voedselpakket dat de volksgezondheid sterk verbetert. Daarnaast verwerken veel dieren bij- en afvalproducten en benutten graasdieren veelal gronden die voor directe menselijke voeding alleen bruikbaar zijn door ze om te ploegen, met grote negatieve gevolgen voor milieu, biodiversiteit en koolstofvoorraden. Een van de grootste uitdagingen voor een evenwichtig voedselpakket van straks negen miljard wereldbewoners in 2050 is juist het efficiënter maken van de veehouderij in de wereld, en niet om deze te vervangen door granen voor biobrandstoffen in onze Hummer.